

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 28b

Tiltaltes navn: Gjertrud Torper

Årstall: 1667

Sted: Rakkestad i Østfold

1) Rakkestad tingbok 17.
Vembe 1667.

no 212.

4667,

2) Rakkestad tingbok 3
1667.

1) Arnund og Torgier Lysched (Rakkestad),
Tribjant Sjøipvelt.
1667.

Beskyldinger av en
fra livet dømt kvinne.

2) Gierbend Torper Rakkestad 1667.

noen skjeldsord, men det ser
ikke ut som saken blir fremmet.

fol. 26^a.

Anno 1667 dand = 28 junj, er holden almindelige
sageting i Schibsved sogn paa Æng ibm. - -

1) marj andersdatter.

fol. 24^a.

Amund og Torgier
Lystved.

En kvinde, "som fra hendes lifff er dømt" har anklaget sin tidligere husbond, Amund Lystved for å være medskyldig i de dyveries hæn har gjort. Dessuten fortæller hæn andre graverende ting om hæn fra den tid hæn var i hans tjeneste. Ængang "haffuer hæn bedt hende, att hæn skulle gaae i Anders Lystveds faehuus, och malchet ett par scheer blod melch, aff hæs kø, hülchet hæn och gjorde, och vor om julle odd, hæn slyg gierning bedreff, hülchet de komb, i deris eget fae,

Berelt endog, att hæn haffde begieret, anden gang, aff hender att hæn paa lige maader, skulle giøre saae, saa skulle hæn bekomme ett handsche schind - - - -

Noch bekiender, att hæn komb hende, bill, att sage mög aff Anders Lystveds möding, och det komb Amund vdj sit fae, flige maader beretter att Amund og Anders Lystveds fae, haffde samme siuge. da

Bad Torgier Lystved hende, hæn skulle laget, ett schoe bræt, och sage det køen landet, og sla ^{hæn} paa Torð Frandimbs jorde, hülchet hæn jøhe gjorde, mens slog det. vd, ved hans egen lade, og groff schoe bredet i jorden,

flige maader, beretter att ^{hæn} hæn kiernet, nemlig Torgier Lystved, och hæn iche kunde

fol. 28^b.

fol. 28b

fosse smør, da Raaled kün kiernet bort, och
bad döden och diefvlen schülle kierne, dog saa
kiernen igjen och kiernet, saa fick kün strax
smør,

Ellers bekiente i dag dend-28 junj, for reben
raaledes,
att dend sidste gang, kün kiente, Amünd Lystved,
da var hand borde j engen og sloeg, och
kün berede, da bad hand hende kün schülle
lösche sig, küilchet kün och saa gjorde,
och satte de sig, under end gran, ved end
gamel syregield, da sagde Amünd till
hende, der som du vil, effter giffis dett
aars lön, da schall jeg komme dend gran
ti^[kie] att melche, ved denne kniff, da selde
hand sin selle kniff i garden, och melchet
hünd melch, aff kniffuen, lige som end
quinde, schülle melche aff sit bröst, " - -

Amünd og Torgier
Lystved.

fol. 29a.

Videre beretter Mari Andersdatter, at da Amünd
Lystved i sin ungdom gik på frierföter till
sin för outalle kone Torgier, blev han advart
av naboen mod å feste sig ved "dend var voff
daatter, ja jeg loffuet hamen det, att
hand schülle sere det paa sin soette seng,
sagde Amünd, jlige maade schülle hand
granne det samme betalle, rödterne aad
mü rötter aff faet, mens en anden lide,
schall de aede nese aff hamen." - -

fol. 30b.

Marte Lystved vidner: "-- forleden pindsdag,
lön var siden, kom der end vandrendes quinde,
och kaffde end liden pige med sig, küilchet

Annind og Torgier
Lysved

var hos Annind pindrafften, første och anden
pinddag, och samme kvinde var hos hende, och
sagde hende at hendes fae var forgiort, hün vilde
schaffe hende bedre, mens hün vilde sig med hende
jnted befatte," - - - - -

fol. 33b.

x) På Marys anklage,
som i motseking til
anklagen for broddom,
var fremkommet "for
end hün bleff dömt"...

fol. 35a. T.L.

Annind Lysved bliv dömt for Lyveried, "hans
egen fornime under Kongl. may. Bronen (schall)
vere for brott." - - - - - "4 juli 1667 paa Eng,"

fol. 35b.
36a.

"Anno 1667 denn 24 juli" holdes ting på Tveiter, hvor
Annind Lysved forsvare sig mot "Maren Anders-
dotters bekiendelse, om det broddoms kunst hün
schulle om harnem kaffuer bekient, siden hün bleff
dömt," - - - - - "och gandsche negted sig gierning,
ey att vere schyldig wdj" - - - - -

fol. 36b.

"Anno 1667 denn = 16 augustj" - - - holder atter ting paa
Tveiter ("öffre Tveiter"). Her fremkommer Anders Lysved
og sier, "att hand vilde bevise, att hand (nemlig
Annind) kaffuer loffuet, att hand schulle faae
end fandens ferd, och slikt vilde bevise, ved Thommes
Kalsrud Buset, och hans kvinde, sampt Anne
Kalsrud,
Kongl: may foruzet forneme hand burde römmes
sognet, och vor dömt begierendes,

fol. 37a.

Da effter till Lalle giennelle, och denne sags
offüerveylig omstendigheder, er denne sags
löisighed offüer vejet, der aff formeende
att dend fange Maren Andersdøtter, /: som
effter dömt: seneste ved rebbesstedet, Langelj
vdsod for hendis mefgiernings schyld, sin

Vembe 1667.

fol. 37a.

Amund og Torger
Lystved

V hülche forsdases,
att ett erlig menisches
vinesbyrd,

schræff, haffuer paa Eng dend - 28 junj sist
foreleden, da almindelige sage ting holdes, /: effter att
küm sin domb haffuer erlangt: / videre bekient paa
Amund Lystved och hans quinde Torger Christophers
datter, att de künde bedriffue broldoms konst,
som ellers hendes bekiendelse findes jndført, da
noe mand hendes bekiendelse, i mod adskillige
^{komplet} Statutes confereres /: da findes wdj sagen stor
meflighed: / först veed høj priptlig lands lov
TEB 4 cap som taler, att end manns vidne
er som jnhed, och søu menns, som sig,
vden der i med føres bedre vinesbyrd, /: der
ej er lov for vnder: / allenne med sit vinesbyrd,
kand beschedige nogen mands lifff, goddy,
eller øre, meget mindre det menische der er lov
for vden, hülchet videre ved Christiann tertj
resses, artichs 18 forklæres, att ingen vdidische
mennesche, broldfolch, süffue, och des lige,
schall beschedige nogen mand, med deris
vinesbyrd, huad de vilde sige eller vidne, paa
nogen, er der fore Amund Lystved for
sliq fanges bekiendelse fikient,

Förigden begierde copie aff dommen, och Amund
Lystved och Amund Lystved originalen,

fol. 35to.

--- Anno 1667 dend - 29 november --- ting i
Vaalle sogn --- Amund Lystved, aff Schibtoed sogn, er
fremkommen, och begieret aff kongl: may föriget velforetändige mand, Hendrich
Søffrenson, att hand vilde paa hans, och retten vrgime, tillspørge menige
almue, her i Vaalle sogn, boendes, effter dj hand er der barne fød och opvoen, om
nogen aff almuen der noget haffde kænne att beschylde, jmidlertid hand der
haffuer veret /: effter hand aff ett quindfolch, som i Skibtoed sogn ved Langelj
bleff hendretted / er beschylt for syffueri och broldoms konst. /: hoer da al.
muen svares, att saalenge hand der haffuer veret i böiden, anstillet
hand sig, som end erlig Karl anstod, och i syndelighed Sünd Veller søn,
Clair Sündson; som her for retten till stod, hand hans fader, paa end
seuden aars tid haffuer hent och jlige maader sig erligen anstelt,
hülchet Amund Lystved begierde tingvinde effter, som jake künde veyres,

fol. 24a.

Den 28 september (1667) holdte vi atter ting
paa Biornessad - - - - -

fol. 24b.
2

Gierbrud Torper haffde i rest skeddindt
Maridt Torper for: Hansis quinde for hün
schulle schieldet hinde paa hemdis erre,
och kall hinde en sold^(sic) quinde, at höre paa
diffe vinde,

1. Ole Ruerbaken bekiende at haund kom ind i
Hansis stue som var Sd: Hansis dag moed
affkemen, da sagde Hansis quinde for: Marit
till haunen - - - - - sagde hün och
for haunen at hün haffde offuerschridt
Gierbrud Torper med kindifs münd och kaldet
hinde offendlig en broddieffuel, sagde och
at hün sagde till Gierbrud, du har sat dieffuelen
sienside, saa haund siemer icke dig, der for
har du junket, sagde och at hans broder
Haltvor var der junde samme tid, om det
ellers kunde hügge viste haund icke, mens
dog hörd haund icke at Marit sagde forsk: ^{for}
till Gierbrud eller hörd demom nogidt brette
sammen, arndet en Maridt sagde for haunen
at haffue saa sacht till Gierbrud

Gierbrud Torper

Noe mere av interesse om
dette "schilderj" sees ikke.

T. L.